

УМУМТАЪЛИМ МАКТАБИ ЎҚУВЧИЛАРИГА ДАРСДА
ЖАРАЁНЛАРИДА ЎТКАЗИЛАДИГАН ҲАРАКАТЛИ ЎЙИНЛАР

Д.М.Эшпўлатова

*НавДПИ “Спорт турларини уқитиш методикаси”
кафедраси таянч докторанти*

Аннотация: Мақолада миллий ҳаракатли ўйинлар бўйича таълим олувчиларда ҳаракатли ўйинларни ривожлантириш ва ўтказиш услубиятлари ҳақида билим, ижтимоий-тарбиявий моҳиятлари ҳақида қисқача маълумотлар, кўникма ва малакалар билан қуроллантиришни кўзда тутди.

Калит сўзлар: миллий ҳаракатли ўйинлар, таълим олувчилар, метод, жисмоний маданият ва тарбия.

Аннотация: В статье рассматриваются вопросы по национальным подвижным играм методика, навыки, социально – воспитательная сущность преподавания игр с различными контингентом занимающихся, а также методика применения в различных вида спорта.

Ключевые слова: национальным подвижным игры, обучающиеся, методы, физическая культура и воспитание.

Annotation: Abstract: The article deals with questions on national mobile games, methods, skills, social and educational nature of teaching games with various contingents involved, as well as methods of application in various sports.

Key words: national active games, learning, methods, physical education and upbringing.

Жисмоний маданият дарсларида ҳаракатли ўйинлар жисмоний маданиятни бошқа воситалари ўртасида катта ўринни эгаллайди, айниқса бошланғич синфларда. Ўрта ва хусусан катта синфларда ҳаракатли ўйиналар асосий жойини гимнастикага бўшатиб беради [1].

Жисмоний маданият дарсларида ҳаракатли ўйинлар I-XI синф ўқувчилари учун жисмоний маданият дастури талабларига мос равишда таълимий, тарбиявий ва соғломлаштириш вазифаларини ҳал этиш учун фойдаланилади.

Таълим ва тарбиянинг вазифалари бир – бири билан ўзаро чамбарчас боғлиқдир.

Ҳаракатли ўйинлари методик жихатидан тўғри ўтказишда болалар айрим ҳаракатларда у ёки бошқа машқларни бажаришда элементар ҳаракат малакаларини эгаллашлари мумкин. У ёки бошқа малакани яхши эгаллаши учун зарур бўлган, жисмоний сифатлари, ўқувчиларда бу машқни ўйин жараёнида фойдаланишда вақтида ривожлантирилади [2].

Ўйинда тайин жихатдан ўзини тута билинса ўйинда аста - секин мураккаблаштириб бориш йўлидан фойдаланиш билан тарбияланади: янги мураккаб ўйин қоидаларини киритишлиши, ўйинчиларни ўзаро ҳаракат элементлари бўйича таълим олувчиларни имконияти ва қобилиятдан келиб чиққан ҳолда ташкил этишни, тўзилиши бўйича мос келадиган, қатнашчилардан мураккаб ўзаро муносабатларни талаб қилади.

Модомики жисмоний маданият дарсларида ҳаракатли ўйинлар бошқа жисмоний маданият воситалари билан бирга қўшиб олиб борилади, дарсда бошқа машқлар ўртасида эса ўйинни ўрнини тўғри аниқлаш жуда муҳим аҳамиятга эга бўлади. Ўқитувчи ҳар бир дарсда ўқувчиларнинг организмга ҳар томонлама таъсир этиши лозим. У шу мақсадда ҳар хил машқларни танлайди. Дарсда ўйинлар ва бошқа машғулот турлари ўртасида методик жиҳатдан кетма – кетлигини ўрнатилиши керак, бу бутун дарс жараёнида машқларни кўпроқ тўғри тақсимлаш ва дарсни зичлигини бундан ҳам яхшилашга, олдида қўйилган вазифани нисбатан яхшироқ ҳал этишга ёрдам беради. Машқдан кейин, мураккаб координацияни таранглашган диққатни бир жойга тўплашни талаб қилади. Мушаклар ҳозиргина фақат тезлик билан ишлаган эди, кейинги машқда эса (ўйинда) қатнашмаслиги мумкин ёки бу қатнашиши озгина ва характери бўйича бошқача бўлиши мумкин [3].

Ўйинчиларни ўзаро ҳаракатини ва ўзаро муносабатини қоида бўйича ўйинни секин – аста мураккаблаштириб бориб, уни спорт ўйинига яқинлаштириш мумкин. Ўқувчиларнинг барча спорт ўйинларга тайёрлашда, шунингдек бошқа спорт турларини техника ва тактика элементларини ўргатишда изчиллик билан такомиллаштирилади.

Ўқитувчи ўқув йилининг охирида ўқувчиларнинг ўйин материални, қандай даражада эгаллаганликларини ҳисобга олиб, келаси ўқув йилига ҳар бир синфга ўқув материални режалаштириш учун тегишли хулоса чиқариб олади.

Шунингдек режалаштиришда синфларда ҳаракатли ўйинлар бўйича масштаб ичида ўтказиладиган мусобақалар назарда тутилади, буни барчасини чоракда ёки ўқув йилининг охирида ўтказиш қулай бўлади.

Литература

1. Михалина Е. С., Чернышева И. В., Егорычева Е. В., Шлемова М. В. Сила воли и спорт // Научный альманах. – 2015. – № 12-1 (14). – С. 551-555.
2. Чернышева И. В., Егорычева Е. В., Мусина С. В., Шлемова М. В. Физическая культура как фактор социализации личности студента // ИЗВЕСТИЯ ВолгГТУ. – 2014. – № 2. – С. 143-146.
3. Третьякова Н.В., и др. Физическая культура как фактор успешной адаптации школьников к образовательному процессу. // Обеспечение целостного здоровья участников образовательного процесса в инновационных социокультурных условиях. // Сборник трудов Международной научно-практической конференции 20 января 2018 г. С. 203-207.